

UNIVERZITET U NIŠU / UNIVERSITY OF NIŠ /
MAŠINSKI FAKULTET U NIŠU
/ FACULTY OF MECHANICAL ENGINEERING NIŠ /
ZAVOD ZA MAŠINSKO INŽENJERSTVO
/ INSTITUTE FOR MECHANICAL ENGINEERING /
LABORATORIJA ZA TERMOTEHNIKU, TERMOENERGETIKU I
PROCESNU TEHNIKU
/ LABORATORY FOR THERMAL AND PROCESS ENGINEERING /
18000 Niš, ul. A. Medvedeva br. 14
tel/faks 018/588-199, 500-699, 500-701, e-mail: zavod@masfak.ni.ac.rs

IZVEŠTAJ O ISPITIVANJU / REPORT ON EXAMINATION / Br. / No / 612-30-30/13

Proizvod: ALUMINIJUMSKI RADIJATOR
/ Product / / ALUMINUM RADIATOR /
Model / Model /: Calidor SUPER
Tip / Type /: Calidor SUPER 600/100

Proizvođač: FONDITAL S.p.A.,
/ Manufacturer / Via Cerreto 40, 25079 Vobarno (BS), ITALY

Naručilac: FONDITAL S.p.A.,
/ Ordering party / Via Cerreto 40, 25079 Vobarno (BS), ITALY

Metod ispitivanja: Izvršeno je ispitivanje toplotne snage radijatora.
/ Results of examination / / Examination of radiator heating capacity is performed. /
Ispitivanja su izvršena u skladu sa standardom SRPS EN 442-2:2012.
/ Examinations are performed according to the standard SRPS EN 442-2:2012. /
Aluminijumski radijator model Calidor SUPER, tip Calidor SUPER 600/100, dostavio je naručilac 15.05.2013. godine.
/ Aluminum radiator, model Calidor SUPER, type Calidor SUPER 600/100, is delivered by the Ordering party on 15.05.2013. /
Broj članaka je 10, visina članka iznosi 657 mm, širina članka 80 mm, debljina članka 97 mm, rastojanje priključaka 600 mm.
/ Number of elements is 10, element height is 657 mm, element length is 80 mm, element depth is 97 mm, difference between connections is 600 mm. /

Rezultati ispitivanja:

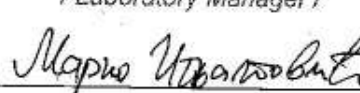
<i>/ Results of examination /</i>	Nazivna toplotna snaga članka, Φ, za $\Delta t = 60^{\circ}\text{C}$	185,0 W
	<i>/ Nominal heating capacity of the element, Φ, for $\Delta t = 60^{\circ}\text{C}$ /</i>	
	Nazivna toplotna snaga članka, Φ, za $\Delta t = 50^{\circ}\text{C}$	145,1 W
	<i>/ Nominal heating capacity of the element, Φ, for $\Delta t = 50^{\circ}\text{C}$ /</i>	
	Nazivna toplotna snaga članka, Φ, za $\Delta t = 30^{\circ}\text{C}$	73,5 W
	<i>/ Nominal heating capacity of the element, Φ, for $\Delta t = 30^{\circ}\text{C}$ /</i>	
	Koeficijent toplotne snage članka, K_m	0,79416
	<i>/ Coefficient of element heating capacity, K_m /</i>	
	Eksponent toplotne snage, n	1,3313
	<i>/ Exponent of heating capacity, n /</i>	
	Maksimalni radni pritisak	16 bara
	<i>/ Maximal operating pressure /</i>	

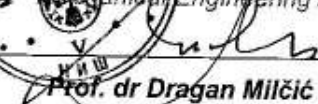
Niš, 20.05.2013. god.

Rukovodilac ispitivanja
/ Examination Manager /

Prof. dr Mladen Stojiljković

Za Rukovodilac laboratorije
/ Laboratory Manager /

dr Predrag Živković, docent

Rukovodilac
Zavoda za mašinsko inženjerstvo
/ Director of the Institute of Mechanical Engineering /

Prof. dr Dragan Milčić

PRILOG 1

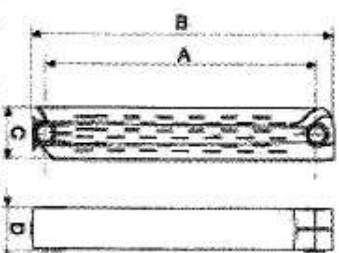
**KARAKTERISTIKE I ODAVANJE TOPLOTE ALUMINIJUMSKIH RADIJATORA
model Calidor SUPER, tip Calidor SUPER 350/100, 500/100 i 800/100, proizvođača "FONDITAL" – ITALIJA**

Karakteristike i odavanje toplote aluminijskih radijatora model Calidor SUPER, tip Calidor SUPER 350/100, 500/100 i 800/100, proizvođača "FONDITAL" – ITALIJA, za različite temperaturne režime dati su u tabeli 4.

Tabela 4. Karakteristike i odavanje toplote aluminijskih radijatora model Calidor SUPER, tip Calidor SUPER 350/100, 500/100 i 800/100, proizvođača "FONDITAL" – ITALIJA, za različite temperaturne režime, (W)

Karakteristike i odavanje toplote aluminijskih radijatora, model Calidor SUPER, tip Calidor SUPER 350/100, 500/100, 800/100, proizvođača "FONDITAL" – ITALIJA, za različite temperaturne režime, (W)

Model	Visina članka B (mm)	Rastojanje priključaka A (mm)	Širina članka D (mm)	Debljina članka C (mm)	Dimenzija priključaka ("")	Odavanje toplote Φ (W/°C) $\Delta T=30$ K	Odavanje toplote Φ (W/°C) $\Delta T=50$ K	Odavanje toplote Φ (W/°C) $\Delta T=60$ K	EkspONENT n	Koeficijent K_{m}
Calidor SUPER 350/100	407	350	80	97	1	48,0	93,4	118,4	1,3008	0,5757
Calidor SUPER 500/100	557	500	80	97	1	62,9	123,9	157,8	1,3268	0,6899
Calidor SUPER 800/100	857	800	80	97	1	87,8	174,1	222,3	1,3393	0,9236

Sl. 7. Dimenzije aluminijskih radijatora, model Calidor SUPER

1. PREDMET ISPITIVANJA

Na osnovu zahteva Naručioca od 30.04.2013. godine izvršeno je ispitivanje aluminijumskog radijatora model **Calidor SUPER**, tip **Calidor SUPER 600/100**, proizvođača "**FONDITAL**" – **ITALIJA**. Za ispitivanje je dostavljen jedan uzorak navedenog tipa radijatora, koji se sastojao od deset članaka.

2. NARUČILAC

FONDITAL S.p.A., Via Cerreto 40, 25079 Vobarno (BS), ITALY

3. NAMENA PROIZVODA

Ovo grejno telo namenjeno je za zagrevanje vazduha u prostorijama. Kao grejni fluid koristi se topla voda, a predaja toplote vrši se konvekcijom i zračenjem.

4. TEHNIČKI PODACI

Tehničke karakteristike aluminijumskog radijatora model **Calidor SUPER**, tip **Calidor SUPER 500/100** date su u tabeli 1:

*Tabela 1. Tehničke karakteristike aluminijumskog radijatora model **Calidor SUPER***

Karakteristike	Calidor SUPER 600/100
Visina članka, mm	657
Rastojanje priključaka, mm	600
Širina članka, mm	80
Debljina članka, mm	97
Dimenzija priključaka	1"
Materijal	aluminijum

5. ODREĐIVANJE TOPLOTNE SNAGE GREJNOG TELA

Određivanje toplotne snage grejnog tela vršeno je prema standardima SRPS EN 442-2:2012 i SRPS M.E5.100, a šema instalacije prikazana je na slici 1.

Toplotna snaga prema SRPS M.E5.100 određuje se na osnovu izraza:

$$\Phi = m_w c_w (t_1 - t_2) \quad (1)$$

gde je:

m_w - protok vode, kg/s

t_1 - temperatura vode na ulazu u grejno telo, °C

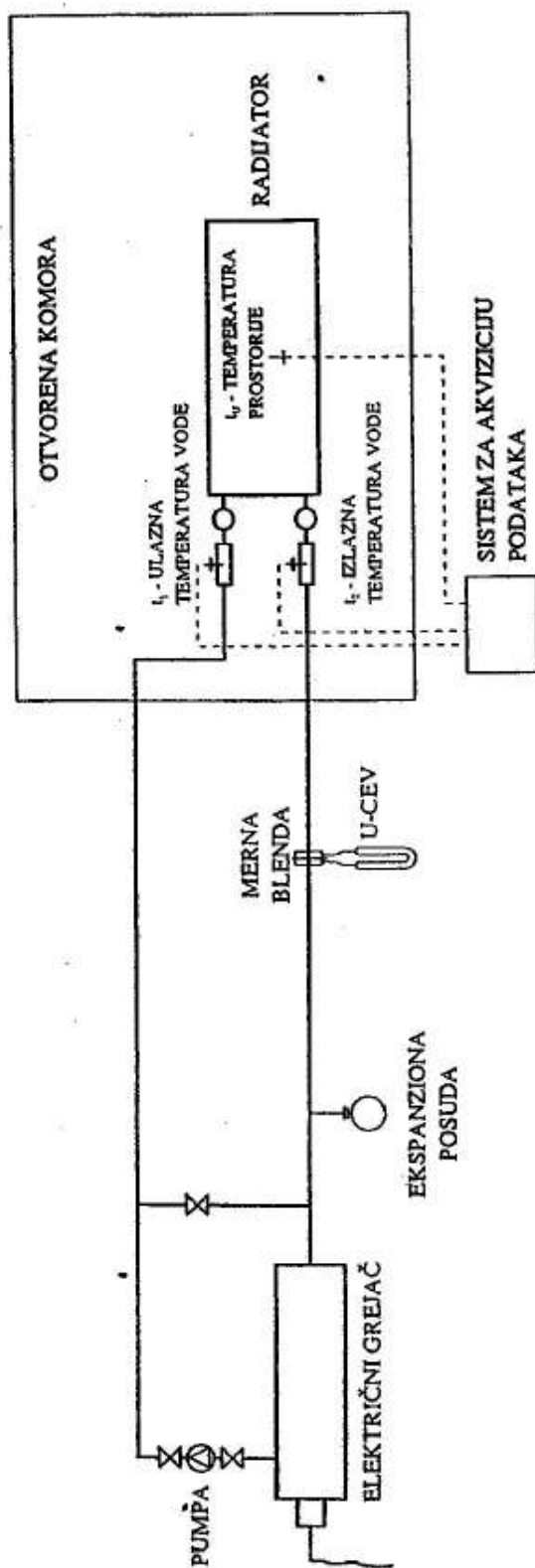
t_2 - temperatura vode na izlazu iz grejnog tela, °C

Maseni protok vode određivan je standardnom mernom blendom prema DIN 1952. Pad pritiska u blendi meren je pomoću U-cevi sa živom. Protok vode određivan je sa tačnošću $\pm 0,5\%$.

Temperatura vode na ulazu i izlazu iz grejnog tela merena je termoparovima hromel-alumel prečnika 0,2 mm. Temperature su merene sa tačnošću $\pm 0,1^\circ\text{C}$.

6. OPIS I DIMENZIJE KOMORE ZA ISPITIVANJE GREJNOG TELA

Ispitivanje grejnog tela vrši se u otvorenoj komori, prema standardima SRPS EN 442-2:2012 i SRPS M.E6.083. Šematski prikaz otvorene komore za ispitivanje dat je na slici 2. Unutrašnje dimenzije otvorene komore iznose: dužina 2,5 m, širina 1,5 m i visina 2,5 m.

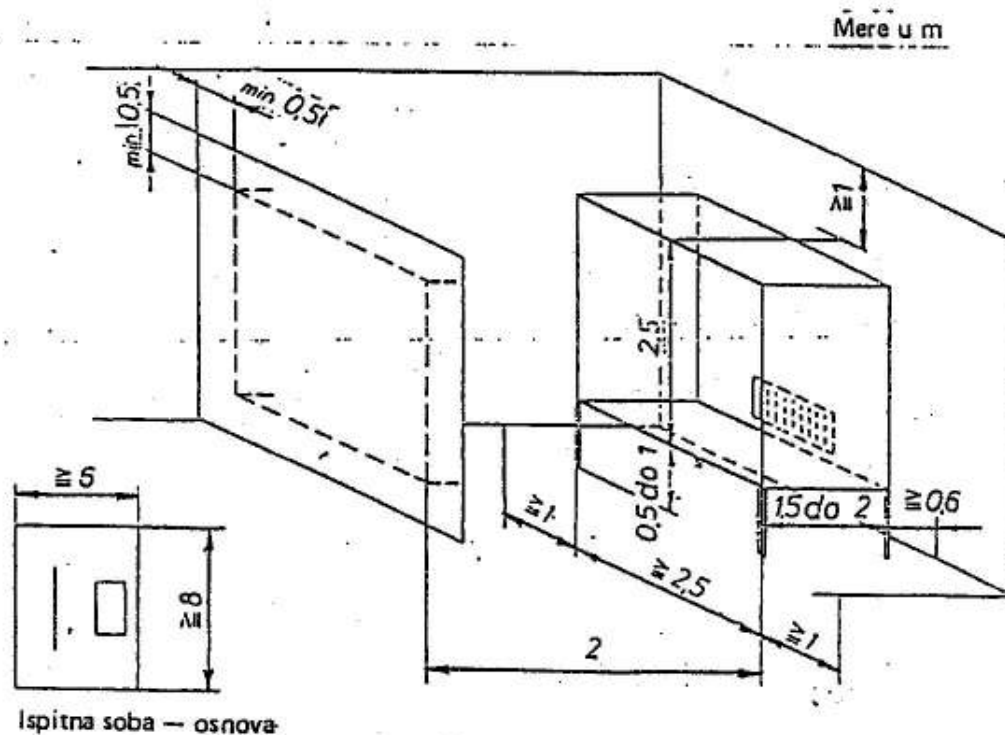
Sl.1. Šema eksperimentalne instalacije za ispitivanje grejnih tela

Komora je podignuta za 0,5 m iznad poda i udaljena od tavanice više od 1 m, a od bočnih zidova prostorije znatno više od 1 m. Nasuprot otvorenoj strani komore nalazi se unutrašnji zid prostorije. Konstrukcija i materijal od koga su napravljeni zidovi komore u potpunosti odgovaraju zahtevima koji su dati u SRPS M.E6.083.

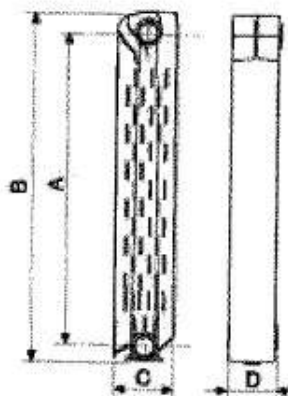
Komora za ispitivanje smeštena je u prostoriji čija je zapremina znatno veća od 200 m^3 (dimenzija $20 \times 10 \times 6 \text{ m}$) i u kojoj se temperatura vazduha i zidova bitno ne menja pod uticajem odavanja toplote grejnog tela koje se ispituje.

7. OPIS I DIMENZIJE GREJNOG TELA

Na slici 3 date su dimenzije grejnog tela, a na slici 4 fotografija tog grejnog tela. Ove slike omogućavaju uvid u konstrukciju grejnog tela.

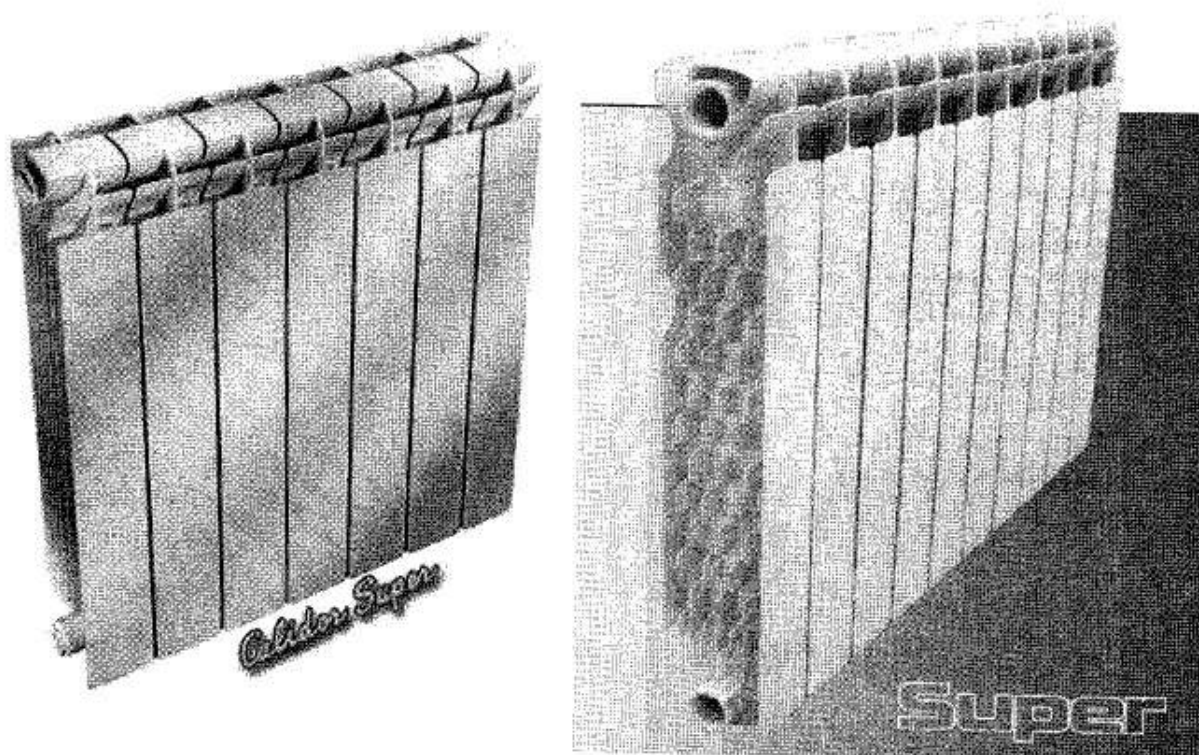

Sl.2. Šematski prikaz, mere i smeštaj otvorene komore za ispitivanje grejnih tela

	Visina članka B (mm)	Rastojanje priključaka A (mm)	Širina članka D (mm)	Debljina članka C (mm)	Dimenzija priključaka (")
Calidor SUPER 600/100	657	600	80	97	1

Sl. 3. Dimenzije aluminijumskog radijatora Calidor SUPER 600/100

Sl. 4. Aluminijumski radijator Calidor SUPER 600/100

8. POSTAVLJANJE GREJNOG TELA U KOMORI ZA ISPITIVANJE

Grejno telo se u komori za ispitivanje (SRPS M.E6.081) postavlja paralelno jednom zidu u ravni njegove vertikalne simetrije u unutrašnjosti komore za ispitivanje. Slobodan prostor između ledne površine grejnog tela, koja odaje toplotu, i susednog zida komore za ispitivanje iznosi $0,05 \pm 0,005$ m. Slobodan prostor između grejnog tela i poda komore za ispitivanje iznosi 0,10-0,12 m. Povezivanje sa dovodnim i odvodnim cevima vodovima izvedeno je onako kako konstrukcija grejnog tela zahteva. Grejna tela se oslanjaju i učvršćuju pomoću elemenata koje normalno isporučuje proizvođač, pri čemu su ispunjeni svi navedeni uslovi. Grejno telo koje je ispitivano obojeno je belom bojom.

9. MERENJA U KOMORI ZA ISPITIVANJE

Prilikom ispitivanja vršena su merenja sledećih veličina (SRPS M.E6.081):

1. Merenje temperature vazduha u unutrašnjosti komore i to u referentnoj tački sa tačnošću od $\pm 0,1^{\circ}\text{C}$, a u drugim tačkama sa tačnošću $\pm 0,2^{\circ}\text{C}$. Merenja temperature vršena su termoparovima hromel-alumel prečnika 0,2 mm, kao i baždarenim živinim termometrima čije je pokazivanje $0,1^{\circ}\text{C}$ ili $0,2^{\circ}\text{C}$.

Temperatura vazduha u komori za ispitivanje merena je:

1.1 na centralnoj vertikali unutrašnje komore i to:

- a) u referentnoj tački na 0,75 m od poda,
- b) u četiri tačke :
  - na 0,05 m od poda,
  - na 0,50 m od poda,
  - na 1,50 m od poda,
  - na 0,05 m od plafona,

1.2 na dve vertikale na 1 m rastojanja od dva susedna zida u četiri tačke (dve na svakoj vertikali):

- na 0,75 m od poda
- na 1,50 m od poda

Na slici 5 prikazan je odgovarajući raspored tačaka merenja temperatura (u perspektivi) utvrđenih u standardima SRPS M.E6.080 i SRPS M.E6.081.

2. Relativna vlažnost vazduha u unutrašnjoj komori

3. Barometarski pritisak, sa tačnošću ± 1 mbar.

Za prikupljanje i obradu podataka korišćen je sistem za akviziciju Hewlett-Packard.

10. DOVOĐENJE U STACIONARNO STANJE

Ispitivanje grejnog tela vršeno je toplom vodom prema standardima SRPS M.E6.080 i SRPS M.E6.081 u stacionarnim uslovima. Grejno telo se postepeno zagreva i dovodi u stacionarno stanje. Pri svakom ispitivanju, nakon uspostavljanju stacionarnog stanja, čije je trajanje bilo najmanje 1 čas, u jednakim vremenskim razmacima od najviše 10 min vršeno je registrovanje svih potrebnih veličina:

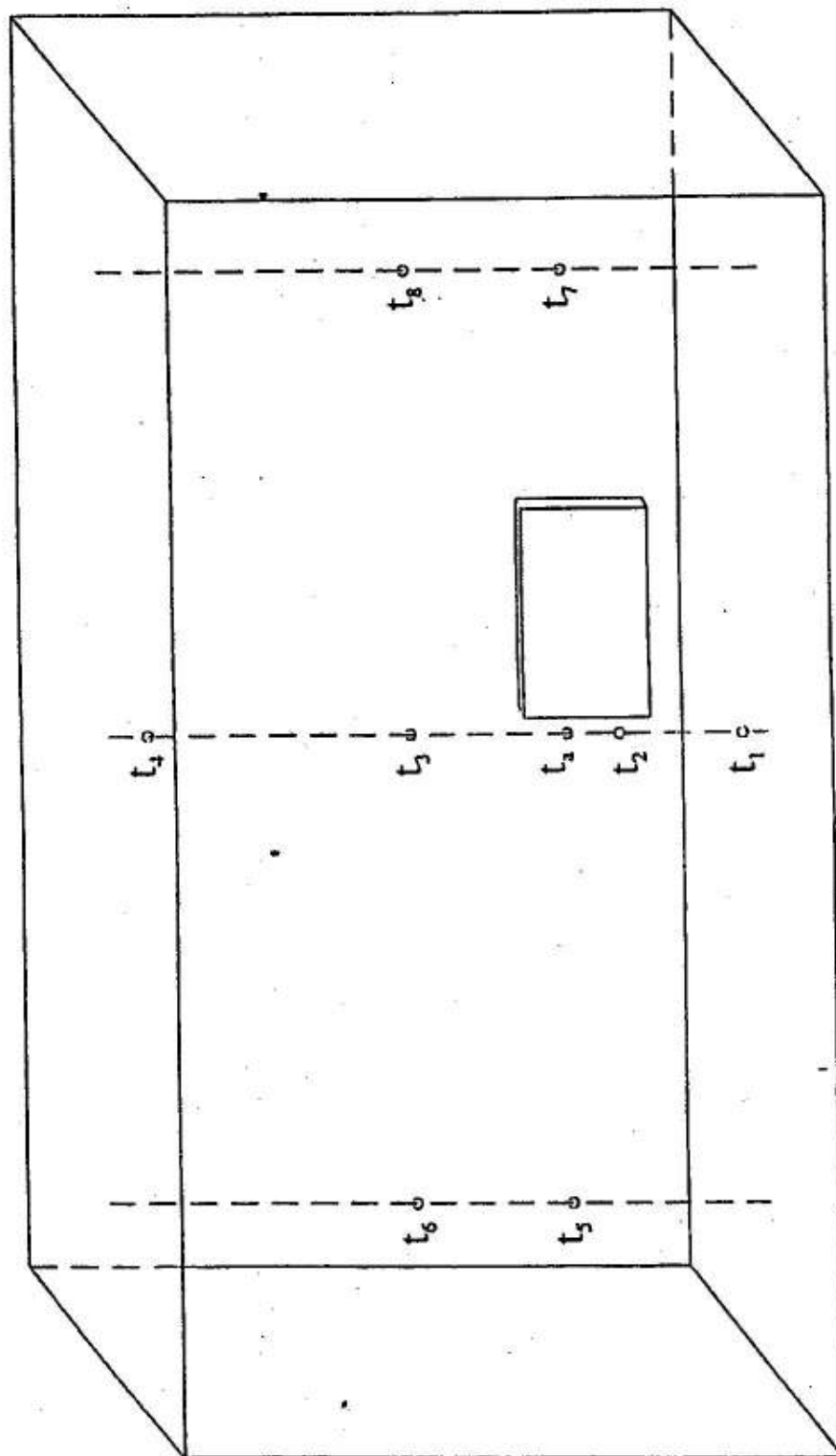
- pad pritiska u blendi,
- temperatura nosioca toplote na ulazu u grejno telo,
- temperatura nosioca toplote na izlazu iz grejnog tela,,
- temperature vazduha u komori za ispitivanje.

Izvršena su po 3 ispitivanja za sledeće srednje temperature grejnog fluida u grejnom telu:

$50 \pm 5^{\circ}\text{C}$

$65 \pm 5^{\circ}\text{C}$

$80 \pm 3^{\circ}\text{C}$

Sl.5. Raspored tačaka merenja temperature u komori

Ispitivanja su vršena pri stalnom protoku sa dozvoljenim odstupanjima $\pm 2\%$, a protok je biran na takav način da je pad temperature u grejnom telu 20 ± 2 °C kada se ispitivanje vrši na 80 °C.

Rezultati merenja dati su u tabeli 2.

Toplotna snaga merena u najmanje tri tačke (za tri različita temperaturna režima) izražava se prema standardima SRPS EN 442-2:2012 i SRPS M.E6.082 u obliku:

$$\Phi = K_m (t_{sr} - t_a)^n = K_m \Delta t^n \quad (2)$$

gde je:

t_{sr} - srednja temperatura grejnog fluida, °C; $t_{sr} = 0,5 (t_1 + t_2)$

t_a - referentna temperatura vazduha u komori, °C

K_m i n - koeficijenti dobijeni iz zavisnosti $\log\Phi = f(\log(t_{sr} - t_a)) = f(\log\Delta t)$.

11. REZULTATI MERENJA

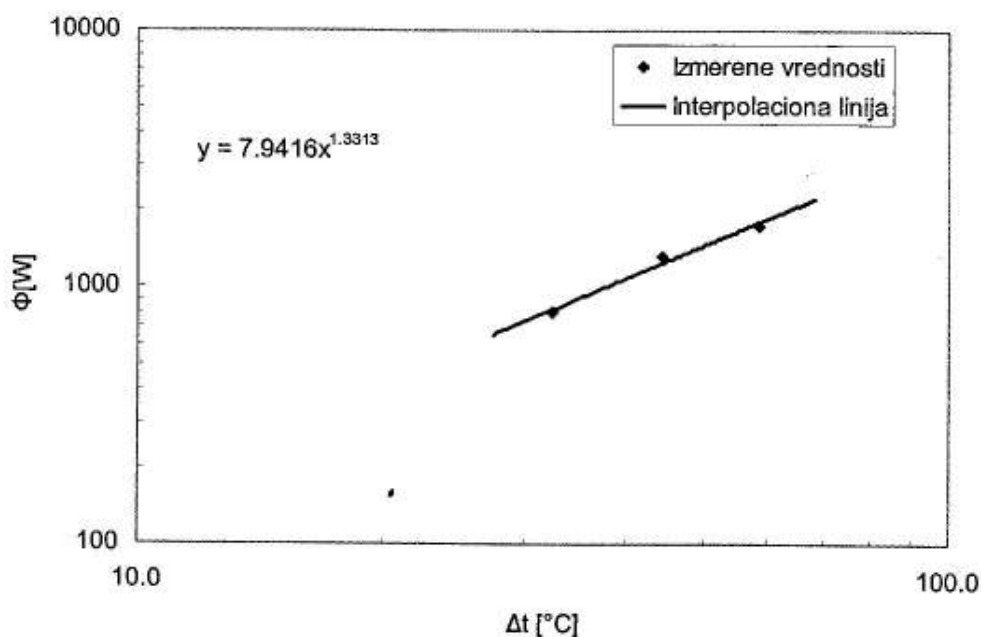
Rezultati merenja prikazani su u tabeli 2.

Tabela 2. Srednje vrednosti dobijene ispitivanjem aluminijumskog radijatora Calidor SUPER 600/100

Režim	$m \cdot 10^3$	t_1	t_2	t_{sr}	c_p	$t_1 - t_2$	Φ	t_a	$t_{sr} - t_a$
	kg/s	°C	°C	°C	J/kg°C	°C	W	°C	°C
1	21,78	87,96	69,05	78,51	4.193	18,91	1.727	20,10	58,41
2	21,78	71,76	57,28	64,52	4,183	14,48	1,319	20,10	44,42
3	21,78	56,97	48,26	52,62	4.175	8,71	792	20,20	32,42

U toku merenja barometarski pritisak iznosio je 1002 mbar, a relativna vlažnost vazduha 72%.

Na osnovu rezultata merenja, prikazanih u tabeli 2, nacrtana je zavisnosti $\Phi = f(\Delta t)$ u $\log\Phi - \log\Delta t$ koordinatnom sistemu, slika 6. Na osnovu tih podataka određene su vrednosti koeficijenata B i n, kao i nazivna toplotna snaga ispitivanog grejnog tela za toplovodni režim grejanja 90/70 °C i unutrašnju projektanu temperaturu 20°C, što je prikazano u tabeli 3.

Sl. 6. Zavisnost $\Phi = f(\Delta t)$ za aluminijumski radijator Calidor SUPER 600/100

Tabela 3. Karakteristike aluminijumskih radiatora Calidor SUPER 600/100

Karakteristike	Calidor SUPER 600/100
Nazivna toplotna snaga članka, za $\Delta t=60$ °C, W	185,0
Nazivna toplotna snaga članka, za $\Delta t=50$ °C, W	145,1
Nazivna toplotna snaga članka, za $\Delta t=30$ °C, W	73,5
Koeficijent toplotne snage članka, Km	0,79416
EkspONENT toplotne snage, n	1,3313

12. ZAKLJUČAK

Na osnovu izvršenog pregleda i obavljenih merenja došlo se do sledećih zaključaka:

- konstrukcija grejnog tela je takva da u uslovima ispitivanja nigde nisu nastale trajne deformacije ili bilo kakava oštećenja pojedinih elemenata,
- svi elementi ispitivanih grejnih tela su tako spojeni da u toku ispitivanja nije došlo do deformacija,
- grejna tela su ispitana na hladni vodeni pritisak od 16 bar i tom prilikom nisu primećene nikakve trajne deformacije,

Na osnovu svega napred izloženog može se zaključiti da ispitivano grejno telo model **Calidor SUPER**, tip **Calidor SUPER 600/100**, proizvođača "**FONDITAL**" – **ITALIJA**, u svemu odgovara svojoj osnovnoj nameni, tako da se može koristiti kao uređaj za zagrevanja prostorija.

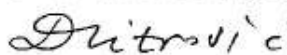
Niš, 20.05.2013.

ISPITIVANJE IZVRŠILI:

dr Mladen M. Stojiljković, red. prof.

dr Branislav Stojanović, van. prof.

dr Jelena Janevski, docent

dr Dejan Mitrović, docent